

NIEUWSBRIEF VOOR LEDEN
STICHTING RUITERSPOREN

het RUITERTJE

50

12 DECEMBER 2020

JAARGANG 10

STICHTING RUITERSPOREN

INHOUD SAMENGESTELD DOOR

JAAP RUITER

REAGEREN?

INFO@RUITERSPOREN.NL

In de afgelopen tijd heb ik erg veel materiaal verzameld, maar (nog) niet de tijd genomen om hiervan afgeronde verhalen te maken. Ik voel me een beetje als in een ouderwetse snoepwinkel. Zoveel keus! Maar welke moet ik nemen? Waar moet ik beginnen?

Zo is het ook bij al die oude akten. Welke ga ik lezen? Welke zijn het meest veelbelovend? Tot nog toe ben ik min of meer systematisch alles aan het nalopen, maar kan het toch ook niet nalaten om zo nu en dan een nog niet geopende pot te nemen en te kijken wat daar voor lekkers in zit...

Enfin, voordat ik weet wat de snoepwinkel allemaal te bieden heeft, zijn we wel een heel eind verder in de tijd. Ik kan er jaren mee vooruit...

De Stichting bestaat in januari 2021 10 jaar! Het volgende **RUITERTJE** zal in jaargang 11 uitgegeven worden!

Over volgende jaar gesproken:

ik wens iedereen een heel gelukkig en gezond 2021 toe!

Jaap Ruiter, voorzitter

(DE) RUITER

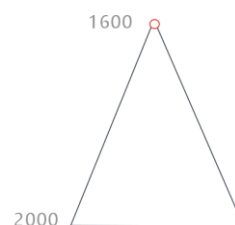

◆ TIEN JAAR STICHTING RUITERSPOREN

Ik doe al ruim 40 jaar onderzoek naar onze familie (De) Ruiter. Wat begon na een middag in het Rijksarchief in Leeuwarden met een lijstje waarop ik een viertal generaties Ruiter had opgeschreven, heeft uiteindelijk uitgemondd in een bijzonder omvangrijke stamboom.

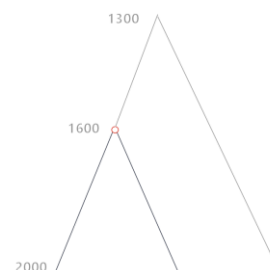
Lange tijd stond het echtpaar **Jan Jans Ruijter** en **Geesjen Wijchers** aan het begin van die stamboom; daarmee begon die rond 1600. Zij zijn ook met 100% zekerheid onze stamouders want vier van hun zonen (Jan, Albert, Rein en Cornelis) hebben elk voor uitgebreid nageslacht gezorgd. De stamboom zag er in die tijd zó uit: een soort pyramide bestaande uit 13 lagen (generaties) met in totaal zo'n 2800 (De) Ruiters.

Een stamboom ziet er vaak uit als een soort pyramide; vanuit de stamouders neemt het nageslacht elke generatie toe. Maar bedenk: ook de stamvader aan de top van de pyramide had ongetwijfeld broers en zusters, neven en nichten, ooms en tantes, etc. Ze zijn er wel maar we kennen ze niet!

Nadat ik Albert Huisman leerde kennen – die me inwijdde in de rijkdom van de Rechterlijke Archieven – kwamen die ooms, neven en broers beetje bij beetje aan het licht, en kon ik de stamboom verder doortrekken. We ontdekten **Jan Sijmons**, de vader van Jan Jans Ruijter, en daarmee 'kreeg' hij ook meteen vier broers. Jan Jans Ruijter bleek maar liefst 18 (achter)neven en -nichten te hebben...

Maar de koek was nog niet op, want ook Jan Sijmons' voorgeslacht bleek traceerbaar, via Jan Jans Ruijter (getrouwd met Ave Jans) kwamen we terecht bij Johan Ruter, die in 1562 in Muggenbeet een perceel grond bezat (en misschien ook wel woonde). Daarmee is de pyramide intussen vijf generaties hoger geworden, en van onze stamvader Jan Jans Ruijter kennen we intussen 27 (achter)neven en -nichten!

Wie had dat ooit kunnen denken? Een Ruiterstamboom die loopt van circa 1520 (geboorte Johan Ruter) tot 2020? Al met al vijfhonderd jaar (De) Ruiters?

Zoals bekend vermoed ik een Hanzelijn, een familieverbinding tussen onze familie en de Zutphense Ruyterfamilie. Die vermoedens worden intussen gestaafd door vele aanwijzingen, maar jammergenoeg (nog) geen echte bewijzen. Genoemde **Johan Ruter** (uit onze stamboom) zou identiek kunnen zijn met de Zutphense **Johan Gerrits Ruyter**, en daarmee kunnen we nog vier generaties toevoegen aan onze stamboom! Dan komen we uit bij **Henrick Reuter**, die geboren werd rond 1380. En daarmee is het nog niet gedaan, want we kennen zelfs een **Gerardus Ruter**, die in 1345 genoemd wordt in een akte, waarbij hij vast ouder dan dertig jaar is geweest.

Hoe die Gerardus zich verhoudt tot Henrick weten we niet, maar er is vast een zeker een connectie.

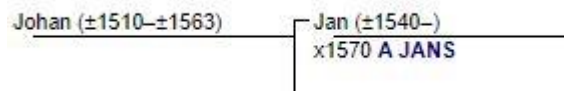
Al met al komen we na veertig jaar onderzoek uit op een stamboom van 700 jaar! Dat is tamelijk uniek, zeker voor een familie zonder adellijke achtergrond. Maar van een doorsnee arbeidersfamilie was ook geen sprake; de Zutphense Ruyters moeten al in de veertiende eeuw tot een soort gegoede burgerij hebben behoord. Bierbrouwers, stadsbestuurders en (Hanze)kooplieden met connecties in Lübeck en waarschijnlijk ook Osnabrück.

'Harde' bewijzen voor het bestaan van de Hanzelijn worden misschien nooit gevonden, dat zou heel goed kunnen. Daarmee heb ik me intussen verzoend. Het is ook niet van levensbelang; uiteindelijk is de genealogie ook maar een hobby (een verschrikkelijk interessante, dat wel).

◆ JOHAN RUIJTER EN AVE SIJN HUIJSFROUE

Enkele jaren geleden had ik enige tijd contact met de **Stichting Roelof Fransen Roosje**, die ooit opgericht was door twee genealogen uit de Roossien-familie. Deze onderzoekers waren in hun speurtocht terechtgekomen in Muggenbeet en hadden connecties ontdekt met onze familie Ruijter. Maar hoe het precies in elkaar stak konden ze niet uitdokteren. Inmiddels zijn beide heren al geruime tijd overleden en ligt het onderzoek vanuit de Roossienfamilie stil.

Bij de uitwisseling van gegevens kreeg ik de beschikking over enkele stamboomfragmenten en gevonden aktes van vroege Ruijters. Daarbij dook ook het echtpaar **Jan Jans Ruijter en Ave Jans** op. Ik was dit tweetal nog nergens tegengekomen, maar het leek toch een echtpaar dat helemaal aan het begin van onze Ruitersstamboom gezocht moest worden. Een geschikte plaats was snel gevonden: Jan moest een zoon zijn van **Johan Ruter** die helemaal aan het begin van de Ruitersstamboom staat:

Bij het zoeken naar een verbinding tussen onze familie en de Zutphense Ruyters staat genoemde Johan Ruter volop in de schijnwerper. Het vermoeden is immers dat dit niemand anders is dan **Johan Gerrits Ruyter**, die getrouwd was met **Elsken Schencken**.

Al het voorgaande werd plotseling heel belangrijk toen ik - eindelijk - aktes tegenkwam van Jan Jans Ruijter en Ave Jans. Het belang van deze aktes is natuurlijk dat ze wellicht iets kunnen vertellen over het grensgebied met de Zutphense Ruyters. Dichterbij dan dit zullen we niet gauw komen.

De vroegste akte waarin Jan Jans Ruijter en Ave Jans voorkomen -uit 1612- is meteen van bijzonder belang.

Samenvatting

Johan Ruijter en zijn vrouw Ave zijn samen met G?? Jacobs en vrouw Hillegont 1001 caroli guldens schuldig voor de aankoop van een potschip van Arent Arents en Lamme Jurriens. Het bedrag wordt jaarlijks afgelost, op St.Jacob (5 februari) 150 gulden en in de zomer wederom 150 gulden. Er is inmiddels al 150 gulden afgelost. Een potschip is van het type platbodem en gezien de geringe diepgang vooral geschikt voor vervoer over binnenwateren. Dit type schip werd ook gebruikt voor het vervoer van de Overijsselse turf naar de Hollandse steden aan de overkant van de Zuiderzee.

1000 caroli guldens was overigens een heel behoorlijk bedrag.

Betekenis

Deze akte uit 1612 toont opnieuw aan dat de vroege generaties van de Ruijterfamilie zich bezig hielden met de scheepvaart, en misschien ook wel met de handel. Dat het hier om het ons bekende echtpaar Jan Jans Ruijter en Ave Jans gaat blijkt overigens uit nog andere - nog niet behandelde - aktes. Opvallend dat Jan in deze akte Johan Ruijter genoemd wordt; identiek aan zijn vader. Zo lijkt deze akte opnieuw een bevestiging van onze veronderstelling dat onze Ruijterfamilie verwant is aan de Zutphense Ruyters!

Zie de akte: [Het potschip van Jan Jans Ruijter en Ave Jans](#).

◆ ALBERT JANSEN RUIJTER

In een akte van 21 mei 1611 (NL-ZIHCO_0078_9_0026) vinden we de volgende passage waarin de ligging van een bepaald stuk land in de buurt van Blokzijl beschreven staat:

"alwaer noortwert d'erfg[enamen] van zal[iger] Albert Jansen Ruijter naestgelandet sijn"

De naam Albert Jansen Ruijter klinkt weliswaar vertrouwd maar: we kennen deze persoon **niet** in de huidige stamboom. Toch durf ik zonder twijfel te stellen dat het hier tóch om familie gaat; dus gaan we op zoek naar een geschikte plek.

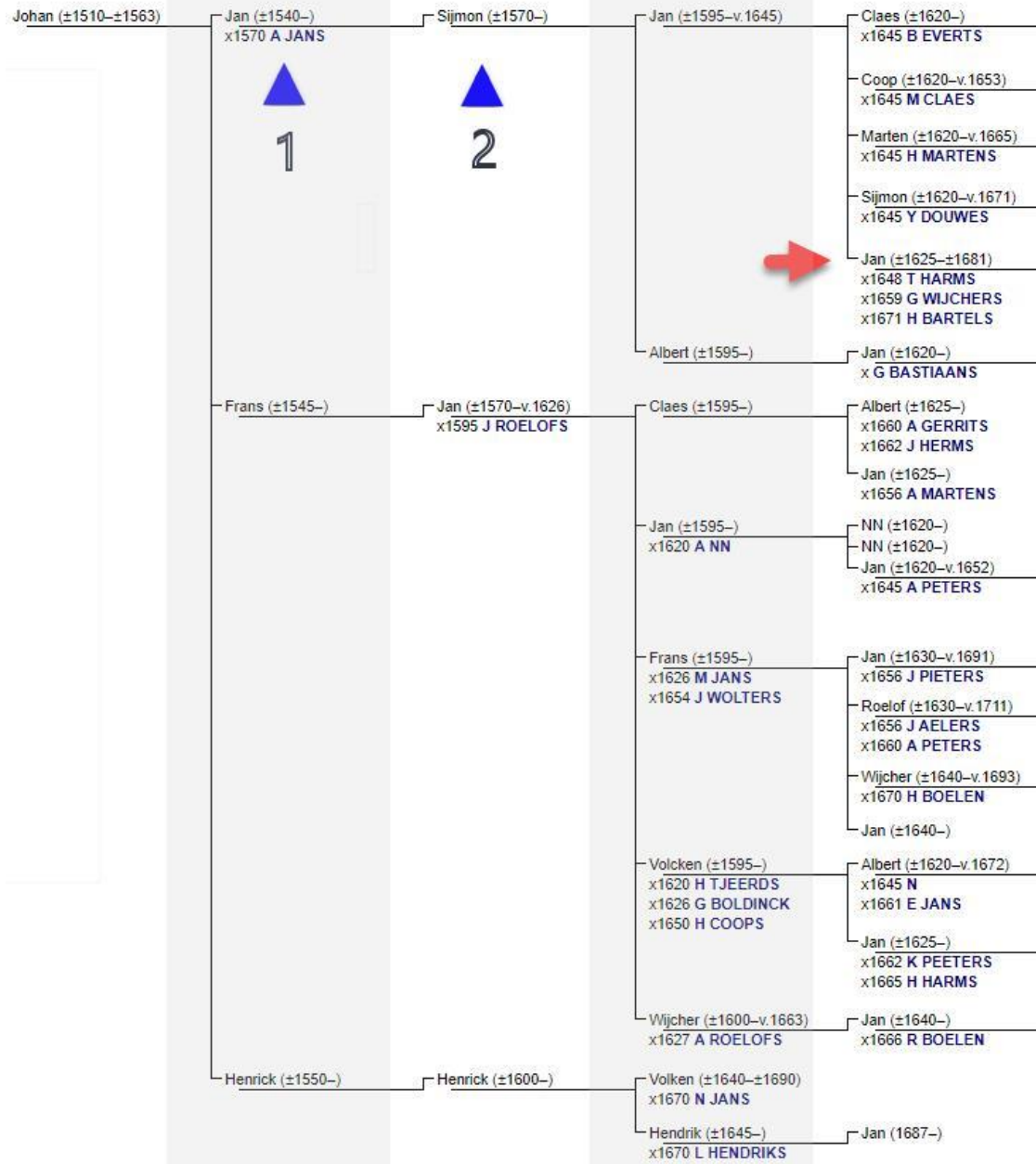
1510

1540

1570

1595

1620

In het schema van de eerste vijf generaties van onze stamboom zien we bij de rode pijl de stamvader van de familie (De) Ruiters: Jan Jans Ruijter.

Voor de positie van Albert Jansen Ruijter zijn er twee geschikte plekken in de stamboom:

1. als zoon van Johan Ruter (dan geboren rond 1540)
2. als zoon van Jan Jans Ruijter en Ave Jans die toevallig hier voren aan bod kwamen (dan geboren rond 1570)

In de akte staat alleen dat Albert Jansen Ruijter in 1611 al overleden is, maar niet precies wannéér. Heel veel jaren zullen dat niet zijn. In het geval van nr. 1 was Albert dus circa 70 jaar, en in het geval van nr. 2 slechts 40 jaar.

Voor het gemak (maar zonder aanwijzingen) heb ik onder veel voorbehoud Albert vanavond onder nr. 2 in de stamboom ondergebracht als tweede zoon van Jan Jans Ruijter en Ave Jans. **Zie stamboom.**

Hopelijk duiken er nog meer aktes op waarin zijn naam genoemd wordt zodat we wat meer zekerheid krijgen over zijn juiste plek in de stamboom.

◆ HET ZEGEL VAN JOHAN RUYTER TOT VIERACKER

In het Gelders Archief, wordt onder toegang 0481 het archief van de **familie Van Rhemen** bewaard. In deze toegang komen we verschillende aktes tegen waarin we leden van de Zutphense Ruyters aantreffen.

Eentje daarvan is nummer 473. Dit betreft een akte, waarvan een van de ondertekenaars "*Johan Ruijter tot Vieracker Raatsvrunt der Stadt Zutphen*" is. De akte is tevens voorzien van zijn zegel, en dus erg interessant voor ons.

Randschrift :
SIGILLI IOHAN RVITER
(zegel van Johan Ruiter)

Opvallend is het dat Johan zijn achternaam niet als Ruyter of Ruijter schrijft, maar simpelweg Ruiter. Ook op het zegel staat Ruiter.

We herkennen het familiewapen van de Ruyters: op het schild een Saksisch ros met opgeheven staart.

Als helmteken zien we een ridderfiguur met in zijn rechterhand een speer/lans en zijn linkerhand rustend op gevest van een zwaard.

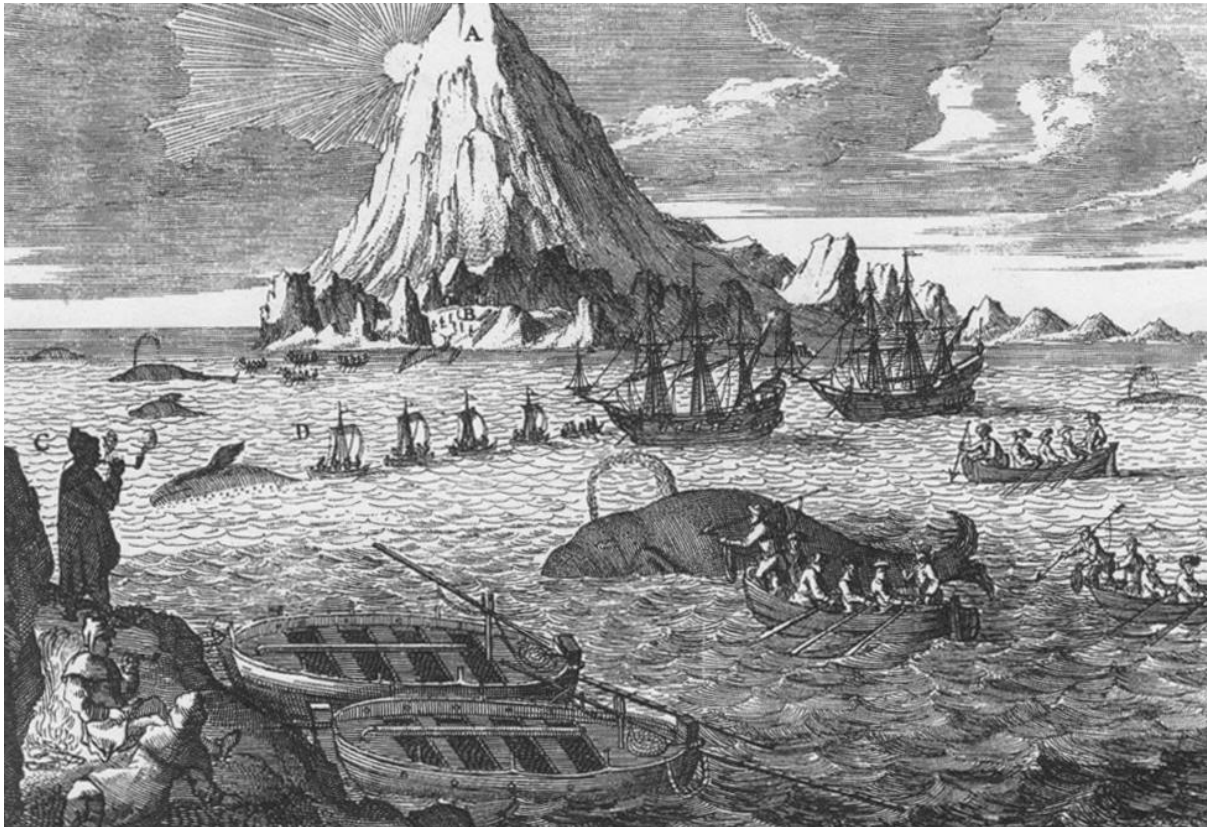

◆ BASTIAAN JANS RUIJTER OP DE VAART NAAR GROENLAND

In een akte (27 mei 1712) vinden we deze interessant regel:

"Cornelissien Jans huijsfrou van Bastiaen Jans Ruijter, tegenwoordigh op de vaert nae Groenlant sijnde".

Zo zag de walvisvaart in de 18e eeuw er uit.

In de stamboom vinden we deze Bastiaan en Cornelisje terug in de tak van de Blokzijliger Ruiters . [Zie stamboom](#).

Wat meteen opvalt is dat de naam verkeerd genoteerd is; het is wel degelijk Bastiaan Bastiaans Ruijter en niet Bastiaan Jans.

Dit is wel een bijzonder echtpaar, want Cornelisje is ook uit dezelfde Ruijterfamilie afkomstig (het is de vraag of ze dat hebben geweten). Bastiaan was enigst kind van Bastiaan Jans Ruijter en Antjen Nagtegaal. Dat hij dezelfde naam kreeg als zijn vader doet vermoeden dat die voor zijn geboorte was overleden.

Bastiaan en Cornelisje waren in 1706 getrouwd en hadden in 1712 een zoontje gekregen, opnieuw Bastiaan geheten.

Zes jaren later was Bastiaan dus als walvisjager actief bij Groenland. Daarin was hij zeker niet uniek binnen Blokzijl. De voormalige Visserstraat werd rond deze tijd de

Groenestraat genoemd, omdat zoveel bewoners daarvan bij Groenland op walvissen jaagden.

Met Bastiaan zou het niet goed aflopen. Daarover schreef ik al eerder een verhaal:

[Bastiaan Ruijter – busschieter bij de VOC](#)

◆ VIJFTIG RUITERTJES

De titel klopt niet helemaal, want de eerste zes exemplaren gingen de wereld in als "Nieuwsbrief Stichting Ruitersporen". De eerste daarvan verscheen op 28 februari 2011 en opende met een kort artikel over Sjoerd Ruiter die alom beschouwd werd als de tweede Cruyff. Maar voordat hij door kon breken, stopte Sjoerd met voetballen omdat het wereldje hem niet aanstond. Het leverde een mooi verhaal op...

In de eerste jaren stond vooral de vermoede afstamming uit Vlaanderen centraal. Het is bekend dat in de 16^e eeuw veel doopsgezinde Vlamingen via Amsterdam (Waterland) naar Blokzijl zijn gekomen; gevlucht voor de Spaanse Inquisitie. Maar een echte aanwijzing, anders dan dat de eerst bekende generaties Ruijter ook doopsgezind waren, vond ik niet.

In **RUITERTJE** 24 kwam voor het eerst de Zutphense Ruyterfamilie aan bod en ik had niet kunnen denken dat het stamboomonderzoek daarmee zo'n vlucht zou nemen.

Het vermoeden dat onze familie met deze -ik noemde ze- Hanze Ruyters verwant was, heb ik meteen al uitgesproken, maar het kwam zoals ik al schreef: "deze spannende zoektocht gaat in ieder geval maanden en waarschijnlijk jaren duren".

In de **RUITERTJE**-reeks hoop ik nog jaren van deze speurtocht verslag te doen!

